

**KONSTANTINA
I NJENI PAUKOVI**

KONSTANTINA I NJENI PAUKOVI

Alki Zei

S grčkog prevela
Irena Bogdanović

HELIKS

Naslov originala

Άλκη Ζέη:

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΑΧΝΕΣ ΤΗΣ

Copyright © Άλκη Ζέη, 2010

Copyright © 2020. za srpsko izdanje, Heliks

Izdavač

Heliks

Za izdavača

Brankica Stojanović

Urednik

Bojan Stojanović

Lektor

Vesna Đukić

Štampa

Artprint Media, Novi Sad

Tipografija

Janson Text

Prvo izdanje

ISBN: 978-86-6024-054-7

Smederevo, 2020.

www.heliks.rs

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Ani

...

*za decu nestalu
u zmajevom bunaru,
u veštičinoj pećini*

iz pesme
Dionisa Savopulosa
„Deca koja su nestala“

KAŽU DA SE NE MOŽEŠ SEĆATI od momenta rođenja. Kažu da se prve slike iz života javljaju mnogo kasnije, ali su iscepkane i mutne. Nek pričaju šta hoće.

Uskoro ću napuniti trinaest godina. Jasno se sećam onog trenutka kada sam se rodila, a kažu mi kako sam u stvari od drugih čula da o tome pričaju i zato mislim... Ma ništa ja ne mislim, sve mi se to pred očima vrti kao slajdovi s puta po Danskoj koje otac pušta našim prijateljima. Čuj, ja to umišljam! Otkud mi tolika mašta? Ništa ne izmišljam. I profesorka grčkog u školi, ona koju deca zovu Grkinja, stalno mi govori: „Nedostaje ti mašta“.

Događaje koji su se desili znam da opišem, i to jako dobro. Zato variram. Jednom dobijem peticu, a drugi put dvojku. U svemu variram. Čas gore, čas dole. Čas volim, čas mrzim. U svakom slučaju neće me nikako ubediti da poverujem kako se ne sećam trenutka kad sam izašla iz majčinog stomaka.

Nisam cmizdrila kao beba koju sam videla u dokumentarcu na televiziji. Bila sam umotana u paučinu i paukove. Borila sam se i rukama i nogama da se raspletem. Neko je rekao – a to nije bio tata, jer se on nije usudio da uđe u salu

za porođaje – dakle doktor najverovatnije, pošto mu je glas bio muški: „Nikada nisam video bebu umotanu u paukove.“ I posle mi kažu da se ne sećam!

Što sam više gurala da izađem, to sam se sve više upetljavala. Na kraju je doktor makazama presekao niti i oslobodio me, uhvatio me je za noge i podigao visoko. Toliko sam bila umorna, da nisam mogla ni da pisnem. Naravno ne sećam se baš svega! Evo, na primer, ne znam kako sam se zatekla u kolevci, a iznad mene se nadvila baba. Ali ono što je rekla bolničarki jasno sam čula: „Žuta je kao mali leš.“ „Ne govorite takve reči, to je grehota.“

Zaista, baba koristi svaku priliku da ponovi to kako sam bila obavijena paukovima, da se nije čuo ni plač i da sam ličila na lešić. Nisam sve to samo čula, već sam se i sećala. Čak i sada često sanjam samu sebe upletenu u paukovu mrežu i šutiram da bih se ispetljala. Bila sam teška samo dva kilograma i četiristo grama. Toga se baš i ne sećam, ali je majka taj podatak zapisala u knjigu koja se zove *Prve godine našeg deteta*. Mnogo je pitanja u knjizi i mama je odgovorila na sva. Gde sam se rodila, kog datuma, koji je dan bio, u koliko sati, koliko sam bila teška... Samo o paukovima ni reč, jer nema pitanja: „Da li vam se dete rodilo obavijeno paukovima?“ A trebalo je da ga bude.

Dakle ako je verovati toj knjizi, u svemu sam kasnila. Kasno sam počela da držim glavu uspravno, da sedim, da stojim, da puzim, da hodam, čak i da pričam. Ne mogu se složiti da sam prve reči progovorila tek kad sam napunila dve godine. Verujem da sam počela da pričam mnogo ranije, ali sam pričala u sebi. Kad bi me baba pitala zašto ne jedem svoju kašicu, ja sam u sebi odgovarala: „Eto zato“.

Razgovarala sam sa mačkama u dvorištu, s ribicama u staklenoj posudi, ali najviše sa bubamarama koje su letele i sedale mi na prste i niti su me se bojale, niti sam ih se bojala.

Kada bi me ostavljali kod babe, sedela bih na jednoj stoličici i nisam se pomerala sve dok se ne vrate da me uzmu. „Vodite je kod lekara“, savetovala je baba mamu. „Ovo dete ni da bekne. Sedi nepokretno kao saksija.“ A možda je u sebi dodavala: „Kao lešić“. Majka je tvrdila da kod kuće skačem po kauču, glumim psa, mačku, čak i magarca, bez obzira što ja to nisam radila. Baba je samo klimala glavom i ništa joj nije verovala.

Baba se zove Ismini i želja mog oca je bila da se i ja tako zovem. Ali ona za to nije htela ni da čuje. Bila je uverena da ću umreti i nije htela da joj se ime tako uzaludno troši. Na krštenju su mi dali ime Konstantina i preživela sam. Deda koga nikada nisam upoznala zvao se Konstantin.

Baba me nije volela, a ni ja nju. Samo je jedno dete obožavala, moju rođaku Veneciju. To je bila ćerka tetka Marije, očeve sestre. Kažem „bila“ jer je više nema. Umrkla je dve godine pre mog rođenja. U stvari izgorela je. Za Uskrs su joj kupili suknjicu od najlona. Obukla ju je i otrčala da pokaže kumi, koja je živela u blizini, dve kuće dalje. Kuma je otišla u kuhinju da joj donese sok od pomorandže, a ona je pro našla šibice i izašla na terasu da upali sveće koje su bile privezane za gelendere, pošto je ispod trebalo da prođe uskršnja svečana povorka.

Venecija je imala deset godina i bila je sva slatka. Kao i onaj čuveni grad Venecija, tako baba kaže, iako tamo nikada nije bila. Po babinoj kući – u dnevnoj sobi, u spavaćoj sobi – svuda su njene fotografije. Venecija kao beba, Venecija

devojčica, Venecija balerina, Venecija obučena za karneval kao Snežana, vila, Venecijanka – u kostimu koji joj je donela njena kuma iz Venecije. Imala je plavu talasastu kosu do pola leđa i bucmaste rumene obraze. Oči su joj, međutim, bile bezbojne, vodenaste, iako je baba u njima videla nešto posebno izražajno, a ona je na svim tim fotografijama gledala u nigdinu.

Zato mi se možda i nije sviđalo da idem kod babe. Nervirala me je ta Venecija. Dobro da je umrla, nisam je ni mrtvu podnosila, a tek kako bih živu.

Baba nije često dolazila kod nas. „Pa kad ste otišli na kraj sveta“, odgovarala je ocu svaki put kad bi se pobunio što ne dolazi.

Ona živi na Kipseliju, a mi smo kada sam se ja rodila iznajmili stan na Argirupoliju. Mislim da razdaljina nije bila glavni problem, već sam to bila ja koja sam ostala živa, lešić od dva i nešto malo više kilograma koji retko otvara usta da nešto kaže, pošto sam u sebi pričala. Venecija je umrla, a samo je ona govorila, pevala, recitovala pesmice i nije se grbila kao ja, već je stajala uspravno kao sveća.

Kada bi zvali babu da dođe i pričuva me, pošto sam ja često bila bolesna – čas krajnici, čas proliv, a najčešće bronhitis – čula sam je još sa vrata dok ulazi u kuću kako kaže: „Ponovo je bolesno to dete!“ Mama joj je pre odlaska na posao pokazivala koje lekove treba da popijem, a na policu kraj mog kreveta stavljala je knjige i društvene igre.

Baba mi nije ni čitala, a nismo se ni igrale. Sedela je na jednoj stolici kraj mene i čitala je svoje novine kao neka štreberka. Ako bih ja gorela od temperature ili se davila od kašlja, ona bi prestala nakratko da čita i dala bi mi kašičicu sirupa, a posle bi se ponovo zadubila u čitanje. Svaki put kada

bi okrenula novinsku stranu, ja bih se trгла, zvuk mi se činio kao da slušam prozorska okna koje vetar treska. „Baba, prestani da okrećeš listove“, govorila sam u bunilu, a samo se to šuškanje novina i čulo, i odjekivalo je po pustoj kući paukovima obavijenoj.

Kada su joj mama i tata rekli da odlazimo u Nemačku, pošto su dobili posao da predaju u grčkim odeljenjima koja postoje u nekim nemačkim školama – oboje su učitelji – mislim da se obradovala, jer napokon će se osloboditi obaveze ili mene, neće morati više da se maltretira kada sam bolesna, da mi triput postavlja pitanje da bi dobila odgovor, da se pita zašto mi je kosa ravna kao praziluk, a svi, u obe familije, imaju kovrdžavu kosu, zašto sam sva tako koščata i pogrbljena, zašto bleđa kao „lešić“ i zašto te moje oči tako ispitivački posmatraju. Ne znam kako to gledam, ali znam samo da ne gledam u nigdinu, nisu mi vodenaste oči, već tamnosmeđe, skoro crne i zauzimaju veliki prostor na ovom mom licu što je ko šaka jada.

Ubeđena sam da se baba obradovala što odlazimo, ali se sa tatom raspravljala zašto idemo u Nemačku. „Izgleda da si zaboravio šta su uradili tvom ocu.“ Ona je mrzela Nemce, jer su za vreme rata porobili Grčku, uhvatili su dedu i strpali ga u zatvor. Nema veze što je on uspeo da im pobegne. Nije podnosila ni Engleze, jer se opet nešto posle rata desilo u Grčkoj, i tada su i Englezi uhapsili dedu i prognali ga u Afriku. Nije nimalo volela ni Amerikance jer, kako je govorila, sve zlo u našoj zemlji i na celom svetu dolazi od njih, i svaki put bi pobesnela kada bih ja puštala do daske rokenrol. Volela je samo Ruse, ne ove današnje, već one druge, sovjetske, kako ih je već zvala. „Čuj sada ovo, idete kod Nemaca.“ Nije to mogla nikako da podnese. Otac se smejavao, šalio se

sa njom i govorio je da promeni ploču. Nisam razumela šta je time hteo da kaže, ali me nije ni zanimalo i radovala sam se što odlazimo.

Nikada nisam putovala, samo ponekad autobusom sa babom na Karpenisi. Sada ću ući u avion i otići ćemo u jedan jako lep grad koji se zove Ahen. Treba dvaput izgovoriti to A, kao da udišeš duboko. Tata je već bio tamo i iznajmio je kuću. Preko leta ću učiti nemački, a kada odemo i počnemo da živimo u Ahenu, upisaće me u nemačku školu, redovnu, u prvi razred, a samo ću dva sata, kada ostala deca budu na tehničkom ili nečemu tome sličnom, imati dodatne časove nemačkog. Popodne ću pratiti nastavu u grčkoj školi koja je deo te nemačke škole. Sve mi je to detaljno objasnio otac i rekao mi kako je bolje da ništa ne govorimo babi „jer će pobesneti i zagrmeti“.

Mislim da joj još nešto nije rekao. A to je da su on i mama cele te godine išli na nemački i uveče su do kasno učili dok sam ja uveliko spavala.

Kad je došlo vreme da se oprostimo, baba mi je dala žutu kapu koju je sama isplela, pošto će tamo gde idemo biti jako hladno. Nikada mi ništa nije isplela, čak nijedne štramplice kad sam bila beba. Pomislila bih da i ne zna da štrika da nisam videla Venecijine fotografije na kojima nosi raznovrsne štrikane stvari u raznim bojama. Zaista sam joj jako zavidela na nekim od tih stvari, na primer na jednom džemperu, koji je imao na prednjoj strani čitav red plavih jelena.

Žuta kapa! Nikada je nisam nosila.

Mama se nije suzdržala i rekla joj je: „Nisi našla nijednu drugu boju? Nimalo joj ne stoji.“ Baka joj je rekla da ne može da plete u bojama koje je već plela, i samo joj je žuta ostala kao izbor. „Lešić sa žutom kapom“, rekoš u sebi. Ne znam

šta je ona u sebi izgovorila, samo mi je prišla i poljubila me u teme. Ja sam krenula da je zagrlim, ali su mi ruke ostale da vise i samo sam rekla: „Zdravo, bako“.

Tada nijedna od nas dve nije mogla ni da pomisli da će doći dan kada ćemo nas dve zajedno živeti u njenoj kući na Kipseliju, a bio je to i poslednji put da sam joj rekla „bako“. Dala sam joj drugo ime koje će joj zauvek ostati.

Uplela sam se u paučinu i paukove i pokušavam da se izvučem. Polako otvaram oči. Sva sam se upetljala u pokrivač. U moj perjani jorgan nikada se nisam tako upetljala. Sela sam na krevet obavijena izgužvanim čaršavom oko vrata. Teško sivo ćebe grebe me po nogama.

– Tvoje mleko.

Nepoznati glas. Nije ni mamin, ni tatin.

Ispred sebe vidim uski prozor. Odvratne plave zavese sa crvenim ružama.

U babinoj sam kući. Svako buđenje je isto, iako je prošlo već šest meseci. Stalno mislim da je sve ovo san, i da ću kad se probudim ponovo biti ispod svog perjanog jorgana.

– Tvoje mleko.

Treći put je viknula. Treba da joj odgovorim:

– U redu, Farmur.

Singrid, moja drugarica iz razreda i najbolja prijateljica u Ahenu, zvala je tako svoju baku koja je bila Švedanka, a na švedskom jeziku farmur znači baka.

Da, tako se zvala baka koja je tatina mama, a mamina se zvala murmur. Ovoj mojoj je savršeno odgovaralo to farmur, jer murmur nežno zvuči.

Sigurna sam da je nedelja. Što me to budi u cik zore? Gledam na sat. Dobro, devet je sati. U to doba u Ahenu je tata

izlazio da nam kupi tople hlepčice. Ja bih još u polusnu osetila njihov miris. Sada ih jede Brigit... Kako je sve iznenada uništeno! „Pa zar ništa nisi primetila?“, pita me i ponovo pita Farmur. I da hoću da joj odmah odgovorim ne mogu. „Ne, Farmur, ništa nisam primetila.“

KAŽU DA TI PRED OČIMA, KAO NA FILMU, prođe čitav tvoj život kad se daviš u moru. I meni sada, dok tonem na kopnu, promiče pred očima čitav moj život iz Ahena.

Naša kuća i duga ulica sa drvoredom, a na sredini dvorišta žardinjera puna cveća.

Živimo na trećem spratu, a u prizemlju je prodavnica gde prodaju tople hlepčice. Moja soba je velika, s jednim krevetom skoro za dvoje, metalnim, onako starinskim, s baldahinom i mrežom za komarce koja ga celog prekriva i unutra se ušuškaš i budna sanjaš snove. Ugledala sam ga u izlogu dok smo mama, tata i ja tražili po radnjama da kupimo nameštaj. „Ovaj hoću“, a oni su se nasmejali. „Hajde da joj ispunimo želju“, rekao je tata i kupili su mi ga. Kada su nam ga doneli u kuću, ležala sam na njemu satima. Uvlačila sam se ispod zavese, pa je zatim razgrtala i posmatrala kroz veliki prozor, koji je zahvatao ceo zid, fenjere na Anaštrase. To je jedna ulica, ne mnogo dugačka, ukrašena starijim fenjerima.

Po njoj smo tata i ja šetali posle časova, iako je već padao mrak. A kada je padao sneg, pahulje su svetlucale pod svetlom fenjera. Petkom, pošto sutradan ni tata ni ja nismo išli

u školu, šetali smo se pešačkim stazama po okolini, razgledali smo radnje, u stvari ja sam ih gledala, a na kraju bismo seli u jednu veliku kafeteriju, *King koledž*, na stolice od debele trske i sa drvenim stolovima. Ja sam uzimala toplu čokoladu, a tata pivo. Ako bismo dugo ostali, mama nam je kroz smeh govorila: „Opet ste bančili?“

Tamo, u toj ulici sa fenjerima, pričala sam tati sve svoje tajne. „Konstantinice“, tako me je tata zvao, „šta danas novo imamo?“. A ja sam počinjala i nisam završavala, najviše sam pričala o školi koju sam obožavala.

Zavolela sam je čim sam je videla. Iako mi je prvog dana, pre nego što smo u nju ušli, srce htelo da iskoči. Za jednu ruku me je držao tata, a za drugu mama, obe su bile znojave.

Ušli smo u veliko dvorište popločeno sivkasto zelenim pločama i pokriveno velikom nastrešnicom.

„Direktor, her Hajner, čeka nas u svojoj kancelariji“, rekla je mama. Krenuli smo niz hodnik s pločicama bež boje i boje trule višnje. Hodnik je bio beskrajan, a celom dužinom s jedne strane, od kraja do kraja, bili su prozori i pod njima police sa saksijama, a svaka saksija sa različitim cvećem i lišćem. Na suprotnom zidu svuda su bile okačene slike. Srce mi više nije ni kucalo, skroz sam se zanela i blenula.

Popeli smo se uz stepenice, koje su umesto ograde imale metalnu pletenu žicu, a rukohvat je bio tamne boje trule višnje. Stigli smo na prvi sprat i stali ispred vrata za koja je tata rekao da je to kancelarija direktora. Ne znam da li sam dobila neku boju u licu osim svoje regularne blede. Sigurno sam ličila na lešić. Mama je pokucala na vrata, a tata se okrenuo i pogledao me: „Konstantina, samo hlabro, on je super“.

Vrata su se sama otvorila, a tata me je skoro povukao unutra, i pre nego što smo ušli već je došao i stao ispred nas jedan

gospodin ne mnogo visok, riđe kose i plavih očiju, smešio se i videli su se njegovi prebeli zubi.

Uh! Srce mi se smirilo. On se sagnuo, poljubio me i rekao na grčkom: „Dobro došla, dete moje“. Tata mi je rekao da her Hajner obožava Grčku i da uči grčki. Otišao je do svog radnog stola, ogromnog i natrpanog raznim papirima, a iz te gomile provirivala je i plava vaza sa crvenim ružama.

Rekao nam je da sednemo i ja sam sela na sam kraj stolice. I samo malo da sam se mrdnula pala bih sa nje.

Gde si sada, Farmur, da čuješ šta mi je rekao. Na mom licu on je već video da ću uspeti, i nije mi rekao da imam ispitivački pogled, već pametan i istrajan. Posle je ustao i poveo me za ruku u učionicu.

Mama i tata su me gledali pogledom koji ohrabruje, ali meni više nije bila potrebna podrška. Hodala sam kroz hodnik pored direktora i pokušavala sam da se ne pogrbim, posmatrala sam sve to oko sebe dok nismo stigli do učionice... pametnim i istrajnim pogledom.

Her Hajner je razgovarao sa učiteljicom, a ja sam gledala po učionici s velikim prozorima i policama ispod prozora sa saksijama i slikama po zidovima. Svako dete je sedelo samo u svojoj klupi.

Skoro sva deca su bila plava i s plavim očima, ali ja sam ugledala jedno s kosim tamnim očima i crnče s kovrdžavom kosom. Sva su deca uprla pogled u mene.

Her Hajner me je pomilovao po glavi i otišao. Mlada učiteljica, plavuša s licem prepunim pega, pokazala mi je da sednem u jednu praznu klupu u prvom redu. U klupi do moje sedela je devojčica s crvenom kosom poput plamena i smešila mi se.

Učiteljica je krenula da piše po ogromnoj tabli koja je zauzimala ceo zid. Dobro je da sam preko leta, pre nego što

smo otišli iz Grčke, učila nemački, tako da sam bar mogla da razlikujem slova.

Posle je frau Stefani – tako sam razumela da se zove moja učiteljica, jer mi je pokazala na sebe i rekla „frau Stefani“ – izgovarala reč po reč, dakle svaku reč koju je napisala na tabli, a ja sam je posmatrala u usta, da bih mogla da ih izgovorim.

U popodnevnoj školi, grčkoj, nemam problema. Mama i tata su me naučili da čitam. Prvi i drugi razred imaju časove zajedno – samo nas je jedanaestoro.

Srećom, mama mi ne predaje. Osećala bih se čudno. Ona predaje petom i šestom razredu i deca je obožavaju. Čim je vide odmah dotrče i grle je i svi zajedno viču „gospođu Stela, gospođu Stela“. Jako sam ponosna na svoju mamu.

Jednog dana smo sreli her Hajnera u hodniku. U početku je pričao na nemačkom, a zatim su mu se oči osmehnule i rekao joj je na grčkom: „Gospođu Stela, vi ste dragulj naše škole“.

E, što ga nije čula Farmur, znam da nije mnogo volela svoju mamu, bar na početku, prvih nekoliko godina njihovog braka. A da tata nije bio jako uporan možda sada ona i ne bi bila moja majka!

Jadna mama, dok je bila mala roditelji su je šetali od jednog grada do drugog i promenila je pet škola. Živela je po varošicama koje čak nisu imale ni struju. Otac joj je bio žandarmerijski oficir i išao je kud god ga pošalju. Za vreme građanskog rata – kada je to bilo, Farmur? Znaš da brkam datume, a ti neke ratove i borbe neprestano spominješ dok razgovaraš sa svojim prijateljicama – ponovo su uhvatili mog dedu Konstantina i poslali ga u izgnanstvo. Ukrcan je na brod sa ostalim osuđennicima, a pratio ih je i jedan oficir žandarmrije. E, taj je bio moj drugi deda!

Farmur kaže da mora da je taj bio opasan fašista kad su mu poverili da prati toliko značajne zatvorenike kao što je bio moj deda. Naravno, ona i *Crvenkapu* da ti priča rekla bi da ju je pojeo vuk zato što je bio fašista.

Naravno, tada tata nije ni poznao mamu, a kad ju je upoznao, tada su već obojica dedova bili mrtvi.

Kada joj je tata rekao da će se oženiti mojom majkom, Farmur je potpuno pobesnela: „Kosti ti se ocu prevrću u grobu“.

To je često govorila, i nisam mogla da shvatim kako se to prevrću kosti mog jadnog dede u grobu. Ali tata, kad nešto zacrta, isti Farmur, a... i isti ja, krenula sam da kažem. I tako se oženio mamom, koja je ostala sama na svetu, jer joj je i majka umrla.

Bila bih jako tužna da je tata poslušao Farmur i da ja sada imam drugu mamu, a ne moju mamu, koja je posebna i „dragulj škole“, bar tako kaže her Hajner. Ja naravno nisam... dragulj razreda, ali sam na kraju školske godine uspela da budem treća u razredu.

Nemačka škola nije šala. Ako u prva četiri razreda osnovne škole nisi jako dobar ne možeš da predeš u više razrede kojih ima još osam i tek onda možeš na fakultet, dakle ako si loš treba da nastaviš samo još šest razreda i posle ideš u stručnu ili tehničku školu. Mama kaže da je to jako nepravedno, jer nije u redu da se jedno dete već od desete godine obeleži za ceo život.

Pored Singrid, crvenokose devojčice i moje najbolje drugarice, družila sam se sa mnogo dece iz mog razreda, a od dečaka najviše s crncem Dijagorom, iako mi je bilo jako čudno to njegovo grčko ime. Tata mi je, međutim, objasnio da u nekim delovima Afrike imaju običaj da daju starogrčka

imena. Dijagora je bio najbolji u razredu, a David iza njega i koliko god da se preznojavao nije mogao da ga prestigne, i to zbog aritmetike, gde je Dijagora odmah oduzimao tri-naest od četrdeset devet, a mi tek uspevamo da oduzmemo jedan od tri.

Singrid mi je prvog dana kada smo se upoznale poklonila dnevnik s bravicom i malim ključem koji sam uvek nosila oko vrata. Na koricama je bilo jarkocrveno mače. „Liči na mene“, rekla mi je kad mi ga je dala. Oči su mu bile od pravih bisera, plave kao i njene.

Dobro je da ga i sada imam ovde u Farmurinoj kući, čitam ga i ponovo čitam zatvorena u svojoj sobici.

Farmur je, kada sam došla kod nje da živim, stavila još jedan krevet u svoju sobu da spavamo zajedno. Okrenula sam svet naopačke i na kraju su je ubedile njene prijateljice, tri Aspazije – samo se jedna zvala Aspazija, ali ih je Farmur sve tri tako zvala. Dakle ubedile su je Aspazije da mi napravi sobicu od prostorije koju je koristila kao ostavu. Naravno pomogle su joj da sve isprazni, neprestano su iznosile kutije i gurale ih pod njen krevet ili ispod ormara.

– Šta to ti sve skupljaš?, pitala je jedna Aspazija koja je iznosila već desetu kutiju.

– Sve to mi treba, znate to dobro, odgovorila je Farmur i dodala: Nosite sad kad ste počele.

Do uveče je moja soba bila spremna.

Jedna Aspazija je otrčala i kupila plastični ormar sa rajsferslusom da u njega složim svoje stvari, a za radni sto su mi stavile sto sa pločom od narandžastog furnira.

Farmur je odnekud izvukla i ove odvratne zavese, plave s

crvenim ružama, druga Aspazija ih je uzela i ispeglala, a treća mi je kupila jedno lažno kuće, ali kao pravo, i to je bila jedina nova stvar u celoj toj sobi.

Umesto da im kažem „hvala“, prezrivo sam posmatrala sve te stvari i rekla:

– Idem u svoj kavez.

Pre nego što sam zatvorila vrata, čula sam Farmur kako im kaže:

– Pa rekla sam vam da je nevaspitana! Nemojte mi je samo pravdati.

Ne znam šta znači „nevaspitana“, ali ne mogu da zamislím da je to nešto lepo. Ipak mi ni za šta nisu krive Aspazije, polomile su se od rada da mi srede sobu, a ja se ovako ponašam.

Zatvaram se dakle u svoj kavez, sedam za moj narandžasti radni sto i otvaram knjige i sveske, ali ih i ne gledam. Navukla sam i zavese, prozor mi gleda u haustor.

„*Mojoj najboljoj drugarici u životu*“, napisala je Singrid na nemačkom na prvoj stranici dnevnika.

Kako joj je sada kad me nema kraj nje u razredu? Hoće li naći novu najbolju drugaricu? A toliko smo planova zajedno napravile za sledeću školsku godinu.

Otvaram dnevnik onako na sreću.

P e t a k

Kada sam se sa tatom vratila iz šetnje zatekla sam Singrid, čekala me je kod mene kući. Imala je jako lukav izraz na licu. „Idi u svoju sobu“, rekla mi je, „i videćeš nešto.“

Otrčala sam i odmah sam ugledala to nešto. Hrčka koji jede zelenu salatu u svom kavezu i posmatra me bisernim očima. Donela mi ga je na poklon.

Odlučile smo da ga nazovemo Leonardo Dikaprio, po glavnom glumcu u Titaniku. Obožavam ga. Obožavam i hrčka.

Subota

Danas je kod nas spavala Singrid. Obe stajemo u moj krevet.

Sutra nemamo školu tako da možemo do kasno da razgovaramo, sve dok nas ne uhvati san. Singridini roditelji su razvedeni. Živi sa mamom, a svake druge subote ide kod oca. Otac joj se ponovo oženio i žena mu čeka bebu.

Singrid se raduje što će dobiti brata, pa nek je i polubrat.

Ja ne mogu ni da zamislim kako je to da živiš bez mame i tate, ili jednog od njih dvoje da vidiš svake druge subote.

Nedelja

U subotu sam išla s tatom na klizanje. Mama je išla kod gospodina Mihalisa da uče zajedno, pošto oboje prate časove nemačke filologije na fakultetu.

Uostalom mama i ne voli klizanje. Ona me vodi na koncerte, u pozorište i u bečki cirkus Ronkali, koji dvaput godišnje dolazi u Ahen.

Luda sam za ledom, letim po njemu. Međutim, nisam bolja od Singrid, ona led ima u krvi. Mislim da se u Švedskoj

prvo klizaju, pa posle probodaju. Toliko se lepo kliže, a pravi i piruete!

Želela bih da postanem plesačica na ledu!

Na televiziji nikada ne propuštam umetničko klizanje. Kad se posle wučem u svoj krevet, ispod baldabina, maštam da je bela zavesa sneg a ja pravim vešte piruete. Nikome nisam rekla da mi je želja da postanem plesačica na ledu. Ni Singrid. A i kako da joj to kažem! Ne postoji kraljica leda koja je pogrbljena i bleđa kao leš. Uostalom mnogo puta i ne mogu da vežbam nedeljom, jer ovaj bronhitis odluči da mi se pojavi u najgorem trenutku. Vodili su me kod mnogih lekara i samo mi malo pomaže jedan sirup za kašalj, koji tata kupuje u specijalizovanoj apoteci. A za leđa radim gimnastiku – ali mislim da se ništa ne menja i da ću zauvek ostati ovakva.

Volela bih da se bavim i jahanjem. Luda sam za konjima. U svojoj sobi imam ogroman poster s prelepim konjem. Gde mi samo na pamet padaju takve ideje! Da li ste još negde videli pogrbljenog džokeja? Ja sam jednom u filmu na televiziji videla nekog kralja koji je jurio na konju i skoro da je ležao na njemu zbog ogromne grbe koja ga je pritiskala. Bilo je kasno i nisu mi dopustili da vidim kraj. On je bio kralj, mogao je da jaše kako je hteo.

Ponekad idem sa jednom drugaricom iz razreda, Brigitom i njenom mamom frau Sabrinom – ona je učiteljica u školi u kojoj tata radi – i gledam Brigitu kako jaše. Dopušta mi da joj pomazim konja i da mu dam kockicu šećera.

Jednom mi je pomogla da uzjašem i sa njom sam napravila ceo krug. Kaže da mi dosta dobro ide i da bih mogla da uzmem jednog konja. Ona bi bila kraj mene, pomogla bi mi, a posle dva-tri puta mogla bih da jašem sama. Ali ja

znam da sve to kaže samo zato što hoće da postanemo najbolje drugarice.

NE DOLAZI U OBZIR.

Podseća me na Veneciju. Ima isto tako plavu kosu do pola leđa, a naravno i vodenaste oči koje gledaju u nigdinu i uvek je uspravna poput sveće na onom njenom konju. Naj-smešnije je to da je i tata u poslednje vreme počeo da jaše. Dok je bio mlad, na Karpenisiju je kako kaže jahao mazge, a ne konje, ali to izgleda nema veze, isto je, pošto je iz prve odmah uspeo da jaše. Brigita i njena mama frau Sabrina aplaudirale su mu.

Često u snu vidim sebe kako jašem svog konja, uspravna kao sveća, ali dok jurim telo mi se savija, grbim se i počinjem da ličim na onog kralja iz filma. Ništa ni od svega toga.

Nemam ni sluba i ne mogu da pevam u školskom horu, a ne znam ni da crtam – dakle nemam nikakav talenat.

Tata me teši i kaže da rasturam matematiku. Ali šta će matematika jednoj plesačici na ledu ili džokeju?

Jedna sreda i jedna rupa

Jadan vuk! Sredili su ga. Danas nas je učiteljica vodila u katedralu. Ispred brama je skulptura vuka koji je na telu, tačno na sredini, imao rupu.

Učiteljica nam je ispričala kako su u davna vremena, u doba Karla Velikog, stanovnici grada hteli da saizidaju crkvu. Ali ratovi su im ispraznili blagajnu. Skupili su se da odluče šta da urade i tada je ustao jedan iz mase i rekao da će im on dati novac koji im je potreban, ali pod uslovom da uzme dušu prvom koji uđe u crkvu kada se završi. Svi su odmah

shvatili da je to sam Đavo, ali su toliko želeli da naprave crkvu da su pristali na uslov.

Ponovo su se okupili ispred podignute crkve – to je ova današnja katedrala – i većali su kako da se reše Đavola, i tada im je jedan čobanin predložio da uhvate vuka koji mu svakoga dana dolazi u tor i krade ovce, da ga stave u kavez, pa da ga puste u crkvu.

Đavo je rekao da će uzeti dušu prvom koji uđe unutra, nije jasno stavio do znanja mora li to biti čovek ili životinja. Uhvatili su vuka i uradili onako kako im je čobanin predložio.

Đavo je ušao u crkvu, skočio na vuka, zario ruku u njega i uzeo mu dušu.

Posle je uvideo svoju grešku, ali dogovor je dogovor. Đavo je ispao pravi gospodin.

A posle su vuku podigli spomenik na ulazu u katedralu, jer ipak, dugovali su mu zahvalnost.

Tako se i ja sada osećam. Kao da su mi napravili rupu i uzeli mi dušu. Prelistavam brzo stranice i stižem do one gde sam napisala samo jednu rečenicu. Odatle pa nadalje beležim samo po jednu rečenicu na beloj stranici.

Nisam imala snage da pišem duže, ali se svega jako dobro sećam.

6. m a j

Anaštrase – kraj.

Samo sam to gore na vrhu stranice zapisala i ništa više. Samo to! Tog dana mi se život zauvek promenio. „*Pa zar ništa nisi primetila?*“ „*Ne, Farmur, nisam.*“

Tata me je poveo da se prošetamo po Anaštrase. Mama nas je sreła na ulazu i dala mi da obučem deblju jaknu, jer bilo je jako hladno i bojala se mog bronhitisa. U maju su dugi dani u Ahenu, vidi se do deset sati uveče...

Sada su, iako nije još ni šest, upalili ulično osvetljenje, pošto se spustila gusta magla, pa se nije video ni prst pred okom. I sva u magli Anaštrase sviđala mi se, jer su fenjeri provirivali kao svetionici iz mora.

Tata me je držao za ruku i snažno je stezao. „Boli me.“ „Konstantinice, moram nešto da ti kažem.“

Šta mu je? Uvek kada je hteo nešto da mi kaže odmah je govorio, čak i kada je hteo da me grdi. Sada je stajao i gledao me pravo u oči. Čas me hvatao za ruku, čas mi je puštao ruku. „Govori, tata.“

Stao je ispod jednog fenjera. „Možda želiš da odemo u *King koledž* da popiješ čokoladu?“ „Reci mi, tata.“

Postala sam nestrpljiva, možda planira da se vratimo u Grčku. Znao je da sam se toga najviše plašila i sigurno je zato odugovlačio. „Konstantinice...“

Onda je počeo da govori, u početku ga ništa nisam razumela, ali u nastavku pripovedanja osetila sam da mi noge počinju da klecaju.

Pričao mi je da se on i mama jako vole, da je moja mama

izuzetna žena, sve joj ide od ruke, krenula je i na fakultet da završi nemačku književnost i jezik – kao da to nisam znala – ali eto, desi se i to da ljudi shvate kako više ne mogu da žive zajedno iako se vole, a možda ako se razdvoje... „Konstantinice, nemoj da drhtiš.“

Nisam se samo ja tresla, već i svi fenjeri na Anaštrase, počeo je i tata da drhti i mrmlja da treba da odemo na toplu čokoladu, a ja sam povikala: „Hajdemo kući, hoću kod mame“. Tata je rekao da je mama otišla kod gospodina Mihalisa da uče zajedno, a ja sam ga vukla da se vratimo kući. On me je povukao ka *King koledžu*, i tada nam je prišao jedan policajac, strogo ga pogledao i pitao: „Šta je devojčici?“

Uplašila sam se da mi ne uhapsu oca, pošto u poslednje vreme neki tipovi maltretiraju devojčice, i u školi su nam rekli da se čuvamo. „Igramo se ko će jače da povuče“, rekoh, a policajac se samo osmehnu i produži dalje.

Stigli smo do kuće i pre nego što je tata stavio ključ u bravu mama nam je otvorila. „Nisi otišla da učiš sa Mihalisom?“, pitao je tata. Mama je odmahнула glavom, zagrlila me i sve troje smo seli na veliki kauč u dnevnoj sobi i tako zagrljeni smo plakali. Kako je bilo lepo!

Kasnije, danima, sećam se da nije bilo nimalo lepo. Uveče bi sa mnom jedne večeri ostajao tata, druge mama, a onaj koji je odsustvovao vraćao se kasno kad bih ja već zaspala. Kad bi me tata pozvao da se prošetamo po Anaštrase nisam htela ni da čujem.

Subota

Nestali vikend

Za vikend nam u kuću nisu više dolazili prijatelji da satima raspravljaju da li grčke škole treba da postoje odvojeno ili deca treba da idu u nemačke škole, kao što ja idem, a popodne da uče u grčkim razredima. Galamili su, svađali se, a u svemu tome uživali, pošto su posle jeli, pili i pevali. Naravno grčke pesme, a uvek je glavni bio tata pošto ima jako lep glas – šteta što bar to od njega nisam nasledila!

Često je dolazio i gospodin Mihalis, onaj što mama ide sa njim na fakultet. Pričao je više od svih, a da ga je Farmur mogla čuti oduševila bi se. Ne voli Nemačku i jedva čeka da prođu te dve godine što su mu preostale i da se vrati u Grčku „i nije važno što tamo obrazovanje ima hiljadu i jedan problem“.

Srećom, mama i tata nisu u obavezi da se vrate kada prođe tih pet godina. Doneli su važnu odluku, ostaćemo u Nemačkoj sve dok ja ne završim školu, a mama fakultet. Dali su otkaz u Grčkoj i sada primaju platu od nemačke države. Gde je to mogla i da pretpostavi Farmur, koja stalno pita: „Što se ne vraćate?“ „Uzeli smo produženje“, odgovara joj otac bez daljeg objašnjavanja.

Ja nimalo ne želim da se vratimo u Grčku. Nek priča gospodin Mihalis šta hoće, meni se Ahen sviđa i nema veze što nema sunca i Akropolja. Ima, međutim, parkove, lepe zgrade i fontane, prečiste ulice, tople hlepčice i pite s jabukama prelivene kremom, i bronzane konje ispred stanice koji tako živo izgledaju da samo što ne potrče. Kada se nađem tamo uvek odem da ih pomazim.

Četiri su i dala sam im i imena: Žurko, Gordan, Brzi i onaj Sporać sa malo pognutom glavom u stranu. Tog bih sigurno mogla da jašem.

Subota

Grobna tišina u kući. Presudna odluka.

Za vikend je u kući bila grobna tišina. Ili je tata bio odsutan ili mama, a ja ništa više nisam želela da radim. Samo sam kašljala i kašljala. Sve i da sam htela da idem na klizanje, nisam mogla.

Došla je Singrid da me vidi i pitala sam je: „Kako je to kada ti se roditelji razvedu?“

Ona se nije ni sećala kako je to kad žive zajedno, jer su se njeni roditelji razveli kada je imala samo tri godine i sada joj sve to izgleda normalno. Ima dve kuće, dve lepe sobe, dvaput slavi rođendan, a leti jedan mesec ide na letovanje s mamom, a zatim još jedan mesec na neko drugo mesto sa tatom.

A uza sve to ima četiri babe i trojicu deda. Dve rođene babe i jednog dedu u Švedskoj. Zatim jednog dedu i jednu babu po ženi svog oca, koji žive ovde u Ahenu, i ostali su roditelji muža njene majke i žive u Danskoj, jer muž njene majke je Danac. Te Dance od svih najviše voli i za Božić će otići u Kopenhagen da sa njima slavi. Možda je sve to tako lako za Singrid, ali ja nemam tri godine i imam samo jednu babu: Farmur.

Toliko sam kašljala da se lekar upitao da to nije na nervnoj bazi i rekao kako je najbolje da odem u Grčku na neko vreme – kad već imamo tako lepu zemlju s mnogo sunca – i oslobodiću se bronhitisa.

Već danima ne idem u školu i sedim na svom krevetu sa baldahinom s navučenom zavesom. Temperatura mi je prošla, ali nije i kašalj.

Ujutru mi je majka držala časove grčkog, a kasnije, popodne, dolazila je Brigitina mama frau Sabrina – visoka i jako lepa – i držala mi časove nemačkog. Ona mi je draža od njene kćerke, ili bolje rečeno bila mi je draga pre nego što sam saznala da će mi ona postati druga mama, *...i imaće dve mame, zajedno ćemo je braniti supicom i sarmicom*, tako mi je recitovala jedna od babinih Aspazija neku pesmicu koju me je učila napamet.

Dobro, hajde i nekako da imam drugu majku... ali da mi sestra bude Brigita! Nikako. Nije uspela da mi postane ni drugarica, a postaće mi sestra! Prekinula sam oca dok mi je sve to govorio, a on je samo promrmljao da nije „sve to definitivno“.

Prvi put sam čula tu reč, nisam pitala šta znači, ali kada sam je naučila, shvatila sam da je sve bilo definitivno.

A gospodin Mihalis će postati moj drugi otac! Srećom nema dece, jer zaista bi bilo previše toliko braće i sestara.

Tek kada sam već stigla kod Farmur, saznala sam „radosnu vest“, dakle gospodin Mihalis će dobiti jednog sinčića, moja mama će ga roditi, a to će meni biti polubrat. „Pa zar nisi ništa primetila“, „Ne, Farmur, ništa nisam primetila.“

Sav mi se svet okrenuo naopačke, a ja kašljem i pijem sirup...

U svakom slučaju, uz časove koje sam imala kod kuće uspela sam nekako da završim razred u nemačkoj školi i dobila sam svedočanstvo o završenom razredu u grčkoj školi.

Četvrtak

Pa kad me vole, i kad se vole zaštooo?

Nikada me nisu toliko voleli i tata i mama. Nikada se više nisu voleli. Tako da mi se činilo kako je sve to što se dešavalo samo neka igra, kao kada ređamo u krug stolice, svira muzika, a kad prestane pokušavamo da uhvatimo mesto. Na tatino mesto seo je gospodin Mihalis, a na mamino frau Sabrina.

Međutim sve ovo nije bila nikakva igra, već definitivno. A s kim ću ja živeti? Možda s Farmur!

Nisu mi sve to tako naglo rekli, pošto nisu mogli da se slože. Lekar je predložio da promenim klimu, posle je neka žena dečji psiholog savetovala da odem kod Farmur, a neka druga – jer su se obratili dvema – govorila je da ostanem u Ahenu i da me ne odvajaju od okruženja. Ona prva je insistirala „za dobrobit deteta treba da se nakratko razdvojite, da se slegnu utisci i da dete bude što dalje dok se sve promene ne završe“. Samo sam poneki deo svih tih razgovora čula, a posle su mi govorili i ponavljali: „To je za tvoje dobro, Konstantina“.

Za moje dobro? Za moje dobro je da ostanem sa mamom i tatom, a i njima da ostanu zajedno.

Moj dragi her Hajner se složio da treba da odem. Iako više nije bio moj direktor, jer sam kretala u više razrede, postao nam je bliski prijatelj i često smo ga viđali. Zaista su mama i tata teško mogli da donesu odluku.

I koliko god čudno zvučalo, odluku sam na kraju donela ja!

Kad im je već toliko teško da se razdvoje od mene zašto onda nisu ostali zajedno?

Zamisli da sam im ja kazala kako ne želim više da budem njihovo dete, već da hoću da imam drugu mamu i drugog tatu. Da vidim kako bi im to izgledalo! Možda to sve uvek bude tako? Roditelji jedno vreme žive zajedno, a onda se razilaze? Jer, sad dok nešto razmišljam, u mom razredu, od dvadeset dvoje dece, bar od petnaestoro su roditelji razvedeni. Meni, međutim, nije ni na pamet palo da to može da mi se desi. „Ništa nisi primetila?“ „Ništa, Farmur, ništa.“

Lekar, dečji psiholozi, her Hajner, mama, tata – svi pokušavaju da mi pomognu da shvatim.

Ponedeljak, utorak, sreda
i ostali dani

Obećao mi je lekar da sigurno više nikada neću imati problema sa kašljem i bronhitisom ako provedem godinu dana u Grčkoj. Nisam tome pridavala veliku pažnju. Her Hajner je, međutim, znao način kako da te ubedi da doneseš odluku. Nije me pozvao u školu da razgovaramo, već je došao kolima i odveo me u kafeteriju *Ronkali*, koja se otvorila pre nekog vremena – imala je isti naziv kao i bečki cirkus – a ja tamo još nisam bila.

Čim smo ušli unutra, oduševila sam se i zaboravila na svoje brige. Velike mermerne stepenice vodile su na gornji sprat oko koga su ukrug bili poredani balkoni poput loža u

pozorištu. Gelenderi na stepenicama su bili zlatasti, brušeni, a na sredini stepenica, kao na bini, sedeo je muzičar i svirao valcer na violini. Nisam baš luda za valcerima, ali ovom prostorju je jako odgovarao.

Seli smo na plišanu sofju kraj prozora i prišao nam je kono-bar u crnim pantalonama, beloju košulji i sa dugom belom keceljom zavezanom oko struka, da nas pita šta želimo.

Ja sam zatražila pitu od jabuka i doneo mi je jedan veliki komad sa kremom u srebrnoj posudici.

Her Hajner je uzeo duplu kafu i dok ju je pio pričao mi je onim glasom koji srce greje. Reкао mi je kako je shvatio čim me je prvi put video da sam dete s jakom voljom i da ću uspeti u školi. I u Grčkoju, tamo dole, dokazaću im koliko vredim. To je samo jedna školska godina. Brzo će proći, učiću privatno nemački i neću izgubiti razred kada se budem vratila u Ahen.

Po njihovom sistemu sam završila šesti razred, u Grčkoju je to prvi razred viših razreda i neće biti nikakvih problema, pošto veoma dobro znam grčki. Jedna školska godina nije ništa. Vratiću se i ponovo ću ići u staru školu i biću sa svojim drugovima.

U međuvremenu će tata i mama sagledati staloženo svoje probleme. „Dakle, možda ponovo budu zajedno?“, prošla mi je kroz glavu ta nada kao ideja. „Ne, Konstantina, to je svršena stvar, i na to tako treba da gledaš. Dok ti budeš odsutna tvoji roditelji će organizovati svoje živote i čim se vratiš imaćeš dve porodice i siguran sam da ćeš i ti sama biti ponosna što si im pomogla.“

U povratku nisam ni progovorila, a on je rekao da me razume, jer treba sve to što smo kazali da mi se slegne.

Ja sam mislila da ću, ako odem, mnogo nedostajati mami i tati i možda će odlučiti da opet svi živimo zajedno, možda odemo u neku drugu zemlju gde nas niko ne zna, na primer u Australiju. Tamo su otišli tetka Marija i teča Andrej kada su izgubili Veneciju, i usvojili su blizance, devojčicu i dečaka, a samo je Farmur ostala u kući punoj uspomena na Veneciju.

Najverovatnije glupo razmišljam, jer kao što je rekao her Hajner „to je svršena stvar“, a ja već odavno znam da je „definitivno“.

Našeg direktora niko ne laže i nisam htela da ga ostavim u uverenju da ne pričam, jer... shvatam šta mi govori. Znam samo da mi je dobro legla pita s jabukama na koju sam ispraznila sav krem iz srebrne posudice.

Skupila sam svu hrabrost i rekla mu: „Ne želim nigde da idem“, i samo što se nisam rasplakala.

Stigli smo do ispred kuće. On je još uvek držao ruke na volanu, okrenuo se i pogledao me. „U nedelju ću doći da vas povedem sve zajedno, i mamu i tatu i tebe u cirkus *Ronkali*. Od juče je počeo sa predstavama.“

Nedelja

Cirkus Ronkali. Odluka

Odluku sam donela dok je plesačica na ledu izvodila figuru luc. U jednom skoku tri rotacije u vazduhu jedna za drugom, a održava balans na jednoj nozi na ledu.

U t o r a k

Tešim ih! Ali sam i zbunjena.

Trebalo je da ih utešim, i mamu i tatu, pošto odlazim! „Konstanina, ako ne želiš da ideš, možeš da budeš ili sa mamom ili sa mnom“, govorio je tata i skoro me davio dok me je grlio. „A šta ćeš sa Brigitom?“

To sam u sebi govorila, jer sam znala da Brigita živi samo sa mamom, koja se nije udala za njenog tatu. Dobro, sada će mu ona biti kćerka i posmatračice ga onim vodnjikavim očima i pogledom koji gleda u nigdinu.

Naljutila sam se i okrenula mu leđa. „Nemoj da se ljutiš, Konstantina, mama i ja smo propatili da bismo doneli ovu odluku, razmišljali smo o tebi. Veruj mi, nije bilo drugog rešenja.“

U šta da verujem, još više me zbunjuje dok ga gledam onako tužnog. A mama je bila još tužnija. Kako i ne bi kada ostavlja mog tatu. Ne kažem ništa loše, dobar je i gospodin Mihalis, i lep, i u šahu pobeđuje tatu, ali nije to razlog da se uda za njega. Zato sam i htela da odem, jer što mi duže budu objašnjavali – i tata i mama i dečji psiholog i her Hajner – još više ću se zbuniti. „Naravno da shvataš, Konstantina.“ „Zar ništa nisi primetila?“ „Ne, Farmur, nisam.“

Prestala sam da pišem dnevnik.

Otišla sam.

Nisam mogla da opisujem te beskonačne razgovore. Ko će me odvesti u Grčku. Naravno mama, jer tata nije mogao da ide, pošto mu je ranije počinjala školska godina i nije mogao

da odsustvuje na početku. Tata se, međutim, plašio da će stalnim ispitivanjem Farmur izludeti mamu.

E, tada sam im ja, Konstantina, lešić, rekla: „Ići ću sama, kao što sam svakog leta putovala, a Farmur i Aspazije će doći po mene da me preuzmu“.

Ponovo su me čvrsto zagrlili i tata i mama. Nisu plakali, ali su bili spremni da zaplaču.

Uh, ne mogu više svega toga da se sećam.